

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Вінюкова М.Л.

науковий співробітник,

*Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція
Національної академії аграрних наук України*

СИСТЕМА ЗАХИСТУ ЗЕРНОВИХ І ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР ВІД ХВОРОБ У ДОНЕЦЬКОМУ РЕГІОНІ

Вплив способів раціонального землекористування на розвиток і ступінь захворювання культури впливає по-різному. Воно залежить від характеру хвороби, застосовуваного методу обробки ґрунту, а також від ефективності використання досвіду боротьби з іншими хворобами.

Методи раціональної обробки ґрунту, в основному, сприяють зменшенню температури ґрунту, збереженню вологості ґрунту і розміщення рослинних залишків на поверхні ґрунту. Ці фактори можуть збільшувати, зменшувати або не чинити ніякого впливу на розвиток і інтенсивність хвороби, в залежності від особливостей цієї хвороби [1].

Найбільша кількість хвороб, що мають місце при раціональних способах обробки ґрунту, викликається хвороботворними організмами, які виживають в інфікованих рослинних рештках, залишених на поверхні ґрунту.

Кожна сільськогосподарська культура є об'єктом для ураження різними хворобами.

Кожна хвороба має набір умов, сприятливих для виникнення і розвитку інфекції. Тип і розвиток хвороб з року в рік, мають відмінності в різних регіонах, на різних полях і навіть в межах одного поля (незалежно від року в рік).

Щороку на кожному полі фіксуються якісь хвороби, але мета полягає в тому, щоб утримати поширення хвороби, яка може завдати значних економічних збитків.

Розвиток будь-якої хвороби залежить від трьох чинників:

- сприйнятливість сорту культури;
- наявності вірулентних хвороботворних організмів;

– умов навколишнього середовища, сприятливих для виникнення і поширення хвороб.

Хвороботворні організми включають різні види грибів, бактерій, вірусів і нематод. Найбільш критичні фактори навколишнього середовища: температура повітря і ґрунту, вологість ґрунту, тип ґрунту і для певних хвороб – фактор рН ґрунту [2].

При наявності всіх трьох факторів (носія вірусу, хвороботворного організму, навколишнього середовища) в певний час і в певному поєднанні виникає хвороба. Якщо ці фактори залишаються сприятливими протягом тривалого періоду часу, то відбувається розвиток хвороби. При відсутності одного і більше факторів хвороба не отримує розвитку. Стратегія боротьби з хворобами передбачає виключення, або зменшення одного з факторів. Досвід боротьби з хворобами включає: сівозміна культур; використання толерантних і резистентних характеристик сортів; строки сівби; боротьби з кошами; контроль над бур'янами; відповідне родючість ґрунту; застосування фунгіцидів, якщо це необхідно; обробітку ґрунту.

У нашому дослідженні було проаналізовано захворювання таких культур як кукурудза, соя, пшениця.

Основні хвороби цих культур в північному-центральному регіоні можна розподілити на п'ять груп:

- гниття насіння і захворювання сходів;
- стеблова гниль;
- захворювання листя;
- захворювання качана;
- вірусні хвороби.

Гниття насіння і захворювання сходів відбувається, коли умови ґрунту є несприятливими для швидких сходів насіння і для росту сходів. Гниття насіння відбувається особливо інтенсивно, коли ґрунт холодний і вологий. Екологічні системи управління землекористування можуть сприяти збільшенню або зменшенню ступеня захворювання, в залежності від хвороботворного організму, контакту насіння з ґрунтом, якості насіння, вологості ґрунту і температури ґрунту [2; 3].

Стеблова гниль спостерігається щорічно на півночі центрального регіону Донецької області. Найбільш часто зустрічаються такі різновиди стеблової гнилі: антракноз, гібберелла, фузаріоз, чорна гниль і диплоїдія.

Для того щоб зменшити ступінь ураженості гниллю і область ураження в системах раціонального землекористування, потрібно виконати такі правила:

1. Підбір гібридів, які є витривалими і стійкими до поразок стебловий гниллю.

2. Провести сівозміну (всі культури крім зернового сорго), особливо на полях, на яких спостерігалось значне ураження стебловою гниллю в попередньому році.

3. Не перевищувати щільність рослин, рекомендованої для конкретного гібрида або для даної владності ґрунту.

4. Знищення таких шкідників, як блішки довговусі і інше.

5. Знищення стресогенних чинників (ущільнення ґрунту, недостатність поживних речовин, напруженість викликану гербіцидами, бур'янами).

6. Здійснювати оперативне збирання врожаю.

Вірусні захворювання сої можуть вплинути на урожай сої, проте в основному вони викликають лише незначні втрати. Найбільш поширеними вірусними захворюваннями на півночі центрального регіону є: мозаїчність бобових стручків, ураження нирок і вірус хлоротичної плямистості сої.

Щоб зменшити сферу дії і ступінь поширення вірусних хвороб в системах раціональної обробки ґрунту треба:

1. Відбирати адаптовані різновиди з генетичною стійкістю або толерантністю до найбільш значним вірусним хворобам.

2. Здійснювати контроль над широколистими бур'янами і самопосівними рослинами сої.

3. Використовувати здорове високоякісне насіння.

Хвороби пшениці а саме гниття насіння і захворювання сходів спостерігається коли умови ґрунту є несприятливими для швидких сходів. Щоб скоротити захворювання сходів і зменшити ступінь ураження сіянців гниллю в системах раціонального землекористування потрібно: відбирати здорове високоякісне насіння за адаптованістю сортів; виробляти посів на потрібній глибині з урахуванням необхідної відстані, коли метеорологічні умови і стан ґрунту сприятливі для швидких сходів і їх зростання; проводити обробку насіння фунгіцидами [3].

При захворюванні коренів коренева гниль може викликати відчутні втрати врожаю, так як інфіковані рослини гинуть передчасно. Щоб скоротити інтенсивність поширення захворювання коренів пшениці

науковці вважають, що першочергово треба дотримуватися таких заходів, як: проводити сівозміну з включенням просапних культур; використовувати збалансовану програму по підвищення родючості ґрунту; селективне використання сортів пшениці; проводити обробку насіння фунгіцидами, які можуть призупинити деякі захворювання коренів на 3-6 тижнів після сівби.

Найбільш поширеними захворюваннями, що вражають колос пшениці, є парша та септоріоз колоскової луски пшениці. Вони можуть викликати значні втрати врожаю і погіршення якості зерна в умовах тривалої вологої погоди під час або після колосіння. На додаток можуть мати місце курна сажка і тверда головешка пшениці. Раціональні способи обробки ґрунту якщо і мають, то дуже незначний вплив на розвиток парші та септоріоз колосової луски пшениці, за винятком випадків, коли вирощуються дрібнозерність культури або пшениця в монокультурі. Пилова головешка і тверда головешка пшениці відносяться до захворювань, через насіння, і не піддаються впливу з боку раціональних способів обробітку ґрунту.

Деякі вірусні захворювання можуть вражати пшеницю. Найбільш поширені хвороби в північно-центральному регіоні викликаються вірусами жовтої карликовості, жовтої мозаїки пшениці передається через ґрунт мозаїки і смугастої мозаїки пшениці.

Для зменшення поширення вірусних захворювань в системах раціонального землекористування потрібно відбирати адаптовані культиватори з хорошою стійкістю до вірусних хвороб; не виробляти сівбу озимої пшениці до термінів гесенської мушки; відслідковувати само посівну пшеницю, а також рослини і злакові трави, які є господарем вірусів, щонайменше, на відстані 0,4 км від поля за 2-3 тижні до початку сівби.

Таким чином, під час вирощування зернових і зернобобових культур найефективнішого захисту від шкідливих організмів можна досягти за своєчасного і якісного поєднання організаційних, агротехнічних, біологічних заходів та застосування хімічних засобів на основі знання біологічних особливостей культури й шкідливих організмів, з урахуванням їхніх економічних порогів шкодочинності й механізмів саморегуляції в агроценозі.

Список використаних джерел:

1. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів Луганської області та рекомендації щодо захисту рослин. URL: https://lugdpss.gov.ua/images/fitosanitariya/metodychni_rekomendatsiyi_prognoz.pdf
2. Косилович Г.О. Інтегрований захист рослин. *Навчальний посібник Львівського національного аграрного університету*. 2010. С. 165.
3. Бровдій В.М., Гулий В.В., Федоренко В.П. Біологічний захист рослин. *Навчальний посібник*. 2004. С. 352.

Журавель Б.М.

студент,

Науковий керівник: Міхно П.Б.

кандидат технічних наук, доцент,

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

СИСТЕМА ОБЛІКУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ УГОД ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

В сучасних умовах земельних відносин, реєстрація та облік інформації про земельні ділянки, цивільно-правові угоди щодо них, а також збір іншої інформації про земельний фонд для подальшого аналізу, обґрунтування, прийняття рішень, а також надання відомостей за запитами в інші органи влади є важливою частиною організації роботи землевпорядних органів, зокрема відділів та управлінь земельними ресурсами об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

В умовах обмеженості матеріальних та фінансових ресурсів основними завданнями відділів та управлінь земельними ресурсами об'єднаних територіальних громад є:

- оперативне надання відомостей про зареєстровані та погоджені цивільно-правові угоди; на вимогу органів влади (прокуратури, податкової інспекції);
- облік земель, на які поширена дія цивільно-правових угод;